

Pražská PĚTKA

www.prazskapetka.cz

Měsíčník Městské části Praha 5

ZDARMA

1/2006

**Vše nejlepší v roce 2006
přeje svým občanům Praha 5**

Kauza

Punto Azul:
Příliš hlučná kavárna nebo
mezigenerační spor?

Reportáž

Dům Šance: V budově bývalé základní
školy vzniká centrum pro návrat dětí
ulice do společnosti

Rozhovor

Malíř Zdeněk Kopáč vyrostl na
Smíchově, v Košířích má ateliér. Když
nemaluje, hrabe se v motorech

Sedím v místnosti v budově bývalé základní školy Nepomucká, která se teď jmenuje Dům šance a sleduju zdejší současný „cvrkot“. Budova trochu změnila účel, ale ve své podstatě stále slouží dětem. Jde jen o to, jak se na to díváte. Dřív se tu scházeli děti školou povinné, aby zde absolvovali základní vzdělání. Dnes se tu scházejí „děti ulice“. V pravém smyslu ani dětmi nejsou, dětskému věku většinou už dávno odrostli. S dětmi je však spojuje naivita a špatná schopnost orientace v dospělém světě, kde se člověk musí umět postarat sám o sebe, vydělávat peníze na svou obživu, platit pravidelně složenky a řešit problémy s úřady a kde neznalost zákona neomlouvá.

DŮM

u vycházejícího slunce

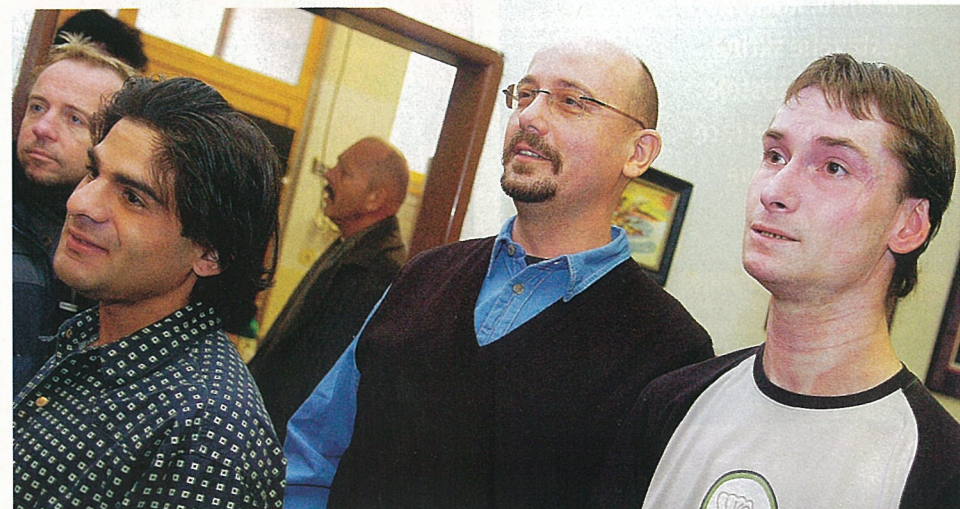
„Slyšíš, co sem ti říkal? Nechoď k tomu počítací, debile! Počkej až budeme venku, ti rozbiju držku,“ huláká jeden ze zdejších klientů, na druhého, který před chvílí přišel. Sleduju tuhle scénku od jiného stolu, u kterého sedím se zakladatelem celého Projektu šance, legendárním pražským streetworkerem László Sümeghem. On sleduje, kam se situace vyvine. Nakonec ale vše utichne. „Je v nich hodně agresivity, bohužel, člověk s tím musí umět pracovat,“ otočí se zpátky ke mně László.

Ukradené dětství

Zdejší „děti“ zkrátka nejsou často žádná nevinňátka, řada z nich už se dostala do konfliktu se zákonem, někteří už za sebou mají zkušenost s drogami. Jsou poznamenáni životem na ulici a často i tím, jak strávili dětství. Ze 70 procent rekrutují z lidí, kteří vyrostli v dětských domovech. Jejich problémem je, že je nikdo naučil postarat se o sebe. Mávnout nad nimi rukou s tím, že si za svůj úděl může každý sám, by bylo hodně zjednodušující. „Když vás do 18 let vychovává dětský domov a potom ulice, máte úplně jiné názory na život a daleko jednodušší věci vám mohou dělat velký problém,“ vysvětluje László. Od počátku mají postnutu startovní čáru hodně dozadu. Dítě, které vyrůstá v normální rodině, nemívá život svázan tak přísným režimem. A nenásilně, aniž by si to uvědomovalo, vstředává řadu praktických poznatků nutných pro život, s tím, jak je postupně zapojujováno do chodu domácnosti – vidí, že než je jídlo na stole, musí ho někdo uvařit, než se uvaří, musí

ho někdo koupit a aby bylo za co ho koupit, chodí tatínek i maminka do práce. Že se každý měsíc na poště platí složenky. Dětem, které rodinu nepoznaly nebo jen krátce, tyto jednoduché věci často, a ne tak docela jejich vlastní vinou, unikají. „Pokud vás do osmnácti let vychovává dětský domov, zvyknete si na to, že máte vše nalajnováno, že v čase snídaně, oběda či večere přijдете k okýnku a dostanete vše připraveno. A pak vás v osmnácti vypustí do života a vy nevíte, co si počít. Jeden z našich klientů si chtěl v krámě koupit namazaný chléb. Prodáváče to musel několikrát

zopakovat, aby pochopila, že si z ní nedělá legraci a myslí to vážně. Prostě nevěděl, že namazaný chléb se neprodává,“ vypráví László. Upozorňuje sice, že není dětský domov jeden jako druhý, jsou mezi nimi i menší domovy spíše rodinného typu, v řadě z nich je však dvacet dětí na vychovatele, takže o nějakém individuálním přístupu a výchovném působení se dá jen těžko hovořit. Navíc udeří 18. rok, mladý člověk je oficiálně plnoletý a v domově už nemá podle všech pravidel co pohledávat. „Zpravidla to funguje tak, jako u jednoho mého klienta, kterého si v osm-

Projekt šance

Projekt šance je první preventivní a humanitární program pro komerčně sexuální zneužívané děti a mládež žijící na ulici v ČR, který vznikl v roce 1995. Jeho zakladatelem a hlavním představitelem je streetworker László Sümegh. V roce 1998 se díky pochopení představitelů Městské části Praha 1 podařilo otevřít komunitní centrum ve Smečkách 28. Jedná se o místnost se sociálním zařízením o rozloze 28 m². Klienti centra se scházejí 2x týdně – v úterý (14.00–18.00) a ve čtvrtek (12.00–16.00) a sami se podílejí na programu centra. Běžnou součástí komunity je pravidelné sledování videa a televizních novin, pravidelně se rovněž podává jídlo. Čtvrteční komunita se zpravidla věnuje artdílně, hudbě, plavání nebo výletům... Jedním z dalších pravidelných programů je host měsíce. Vedle lékařů (venerolog, sexuolog, psychiatr...) nebo zástupců z ministerstva vnitra – odboru prevence kriminality to jsou také známé osobnosti, jako třeba Zdeněk Troška, Vlastimil Harapes, Táňa Fischerová, Petr Janda, Michal David, Petr Muk, Olga Sommerová nebo Petr Novotný. Klienti pravidelně navštěvují odborná zdravotnická zařízení, jsou testováni na žloutenku a na jiném pracovišti na protilátky HIV/AIDS. „Řada lidí si neuvědomuje, že tím, že s těmito lidmi pracujeme, chráníme většinou společnost, protože pokud je ponecháme svému osudu, jsou z hlediska nakažlivých nemocí časovanou bombou,“ říká László. Veškeré testování je samozřejmě na bázi dobrovolnosti, jinak to ani nejde. Vše je posdtaveno na velmi křehké důvěře klientů. Klientům je k dispozici hygienické zázemí. Díky sponzorské podpoře jsou v centru kartáčky na zuby, pasta, mýdlo, šampon, krémy a břitvy na holení nebo papírové kapesníčky, pro děvčata rovněž hygienické vložky a pro kluky zdravotnický preventivní materiál. Klienti si mohou během komunity vyprat, vysušit prádlo nebo vyžehlit, pokud to umí. Díky veřejnosti existuje dostatek náhradního oblečení. Sponzoři ve spolupráci s MČ Praha 2 a Praha 1 zajistili pro klienty i přípravky proti bolestem hlavy, nachlazení, a pro dívky těhotenské testy. Klientům jsou k dispozici letáky s aktualizovanými informacemi o práci a ubytování. Při hledání práce nebo ubytování mají klienti zpravidla podporu některého z asistentů. Koordinátor László Sümegh má mj. vzdělání v oboru psychoterapie a poskytuje klientům psychosociální pomoc.

nout víc než rady, zmizel. Navždy,“ popisuje László jeden z takových smutných případů. „To nejsou žádná monstra, jsou to produkty této společnosti, jsou to naše děti,“ říká László.

Může to být i vaše dítě

Nejde ale jen o děti poznamenané od počátku neuspóřanými rodinými poměry, které vyrůstají v dětských domovech či nefunkčních rozvrácených rodinách. „Na ulici se ocitají často i děti z tzv. slušných rodin, často se dá těžko pochopit, jak k tomu vlastně došlo,“ potvrzuje László Sümegh. „Mě se často stává, že si lidé myslí, že jich se to netýká. Říkají mi, že jejich dcera teď nastupuje na 1. ročník gymnázia, jim se to stát nemůže. A já je varuju, že se může snadno stát, že za měsíc se to stane,“ upozorňuje László. Velké problémy vznikají často z malých nedorozumění, která se včas neřeší. „Jeden příklad za všechny – tatínek dobře postavený, maminka podniká, takže je doma co namazat na chleba, ale na tu svou dospívající dceru nemají čas. Místo, aby si na sebe našli chvilku ráno, nebo večer, kdy by sedli a popovídali si spolu, protože to dělá vztah vztahem, že spolu komunikujeme, místo toho byly doma jen vzkazy na lednici nebo na stole – potřebuješ něco, kup si to, tam máš peníze. A ta dívka citově strádala a svým prakticky ještě dětským naivním rozumem začala hledat útočiště jinde a našla ho v takzvané dobré partě, protože byla legrace a byl tam o ni zájem. Ale neuvědomila si, že na chodníku dnes těžko nějakou dobrou partu najde. A bohužel skončila špatně, protože ti lidé okolo ní ji táhli níž, na svou úroveň, k alkoholu a drogám a rodiče to doma odbyvali tím, že ona odešla, tak oni už si nř nechtějí mít nic společného,“ popisuje László. „Přitom z její strany byl ten odchod do velké míry jen voláním o pomoc, pokusem na sebe upozornit, strhnout na sebe zájem. Stačilo, aby tatínek nebo maminka sklonili hlavu, přišli tam na ulici za tou svou holkou a řekli – Andulko, my tě máme rádi, pojd domů.“

